

Sint-Annakerk
G.V.A. 5/10/67

(1)

UIT HET DAGBOEK VAN EEN KERK G.V.A. 5/10/67

Laatste zondagsmissen in H.H. Anna en Joachim op 22 oktober

Het is geen geheim meer. Reeds lang sprak men erover: de kerk van de H.H. Anna en Joachim op de Linkeroever zal weldra verdwijnen en meteen ook het enig overblijvende gebouw van het heel oude Sint-Anneke. Op 22 oktober gaan de laatste erediensten door in deze kerk en daarna zullen de bewoners van de St.-Annaparochie voorlopig moeten tevreden zijn met een zaal in het Imelda-instituut, tot het complex van een groots opgevatte en moderne kerk de plaats van de oude tempel zal ingenomen hebben.

De plannen voor het nieuwe gebouw zijn reeds goedgekeurd. De aanbesteding staat nog voor dit jaar op het programma en volgens alle verwachtingen zal over drie jaar het nieuwe complex voltooid zijn, op dezelfde plaats als het oude, maar dan een ietsje hoger. Iedereen weet immers dat de huidige kerk in een put ligt en dat daarin de voornaamste oorzaak voor haar verdwijning moet gezocht worden: vochtigheid en grondwater.

Het spreekt vanzelf dat dit gebouw, midden een gloednieuw stadsdeel op de linkeroever van de Schelde, een hele brok geschiedenis achter de rug heeft.

Voor al de mensen van de Linkeroever (en daarom niet alleen van St.-Anna-parochie) zullen enkele grepen uit deze rijke geschiedenis zeker op prijs stellen. En welke bron konden we beter aanspreken dan wel het «Liber Pastoris», het dagboek van de kerk, minutieus bijgehouden door de 11 pastoors, die sedert 1893 de parochie bestuurden. Want vanaf dat jaar werd St.-Anneke een zelfstandige parochie: «Op herhaald verzoek en aandringen van E.H. Roelants, pastoor van Zwijndrecht, bij Mgr. Bracq, Lambrecht en Stillemans, verhiel eindelijk Mgr. Stillemans den wijk van Ste Anna Vlaamsch-Hoofd tot afzonderlijke parochie den 12 Februari 1893.» Mgr. Stillemans was toen bisschop van Gent. Als eerste pastoor werd E.H. Emiel Janssens benoemd, maar voorlopig moest de parochie zich behelpen met een kleine kapel. De bevolking bedroeg 835 zielen.

RUIME MAGAZIJNEN, MAAR...

In 1903, tien jaar na de stichting, werd begonnen met de bouw van de St.-Annakerk: de kerk zou gewijd zijn aan de H.H. Anna en Joachim, de ouders van O.L.Vrouw. De eerste steenlegging had plaats de eerste zondag na O.L.-Heer-Hemelvaart van datzelfde jaar. Mgr. Stillemans kwam op 13 september 1905 het gebouw wijden, dat toen ruim twee meter boven de omgeving (de zgh. «put») stond. Op bevel van de toenmalige minister van Openbare Werken moest immers het grondni-

veau van de kerk 3,50 meter hoger liggen dan de rug van de oude steenweg Antwerpen-Gent. Dit verklaart waarom we in de Liber Pastoris kunnen lezen dat daardoor «ruime en schone magazijnen onder de kerk te huren zijn». Merkwaardig is wel dat bouwmeester Frans Stuyck, uit de Jodenstraat te Antwerpen, er toen reeds op wees dat dit niveauverschil in de toekomst niet voldoende zou blijven. Hij kon echter nergens gehoor vinden voor zijn plan: de kerk nog eens twee meter hoger te zetten. Thans blijkt wel dat deze architect in 1903 ge-

lijk had. In de «put» stond de kerk lange tijd op een heuveltje, maar nu de «put» reeds lang verdwenen is, staat het gebouw op zijn beurt heel wat lager dan de omliggende huizen.

TORENTJE

Velen hebben zich reeds afgevraagd waarom deze gotische kerk (stijl begin 13e eeuw) zo'n klein torentje heeft. Op de toenmalige plannen staat immers een gebouw met daarbij harmoniërende, hoge toren. De oude plannen tonen ook aan dat de kerk veel groter had moeten worden: nog twee bogen erbij. De verklaring dat de plannen kleiner gerealiseerd werden vinden we in het hoger geciteerde dagboek: «Op 1 april 1903 begon men met de grondvesten te graven. Ter oorzaak van de turfslagen, moest men op een diepte van 5,36 m. ene rotse van keien, cement en zand maken, die aan de voet 2,50 m. en van boven aan de grondvlakte 1,40 m. telt. Ter oorzaak der overgrote kosten van deze grondvesten moest de kerkfabriek zich vergenoegen slechts de twee derden van de nieuwe kerk zonder de grote toren te bouwen.»

Opvallend is dat het uiterlijke van de kerk een afwisseling biedt van rode baksteen en witte zandsteen. Deze rood-witte kleuren zouden een symbool zijn van dank aan de stad Antwerpen.

OPSPUITINGEN

Reeds vijf jaar na de voltooiing der bouwwerken wordt in het Liber Pastoris over het vocht in de kerk geklaagd: aan beide zijden van het gebouw werden tochtgaten gekapt.

In 1956 werd dan voorgoed duidelijk dat de kerk niet behouden zou kunnen blijven: de grond die in de put van het oude Sint-Anneke werd gespoten kwam twee meter hoger liggen dan de kerk. Voordien was het trapje om de mis bij te wonen, nu werd het trapje af. Een 40-tal gezinnen moest toen de «put» verlaten. Na deze opspuitingen ligt het

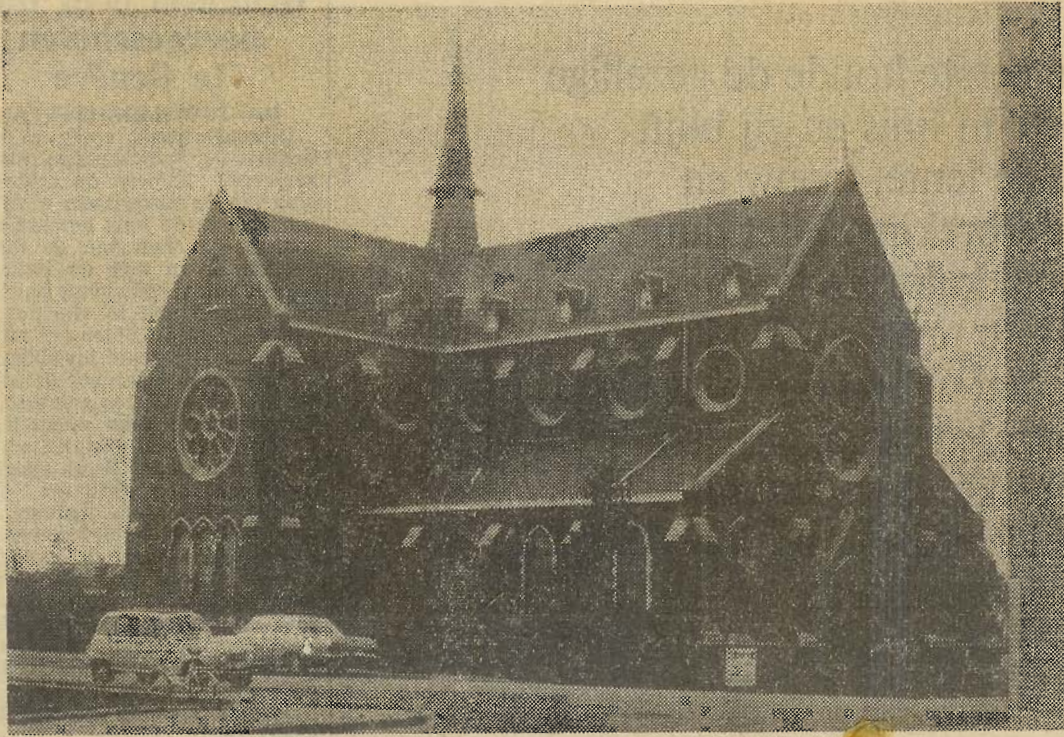
oude Sint-Anneke op hetzelfde niveau als het nieuwe Sint-Anneke. Linkeroever dat zo pas zijn tienduizendste inwoner mocht begroeten, zal in de nabije toekomst een mooie kerk rijker worden: een nieuw en modern gebouw dat volkomen met het totaalbeeld van deze jonge stadswijk zal harmoniëren.

Op 11 en 12 november richt de St.-Annaparochie een foto- en postzegeltonoonstelling in. Dit zal later nog wel afzonderlijk aangekondigd worden, maar er mag nu reeds op gewezen worden dat op deze fototoonstelling de geschiedenis van de kerk van de H.H. Anna en Joachim en de evolutie van het oude Sint-Anneke in beeld zullen te bewonderen zijn. Tevens maakt men thans op de Linkeroever plannen voor een grootse fotowedstrijd met als onderwerp: het mooiste buitenzicht van de kerk, die nu haar laatste weken beleeft.

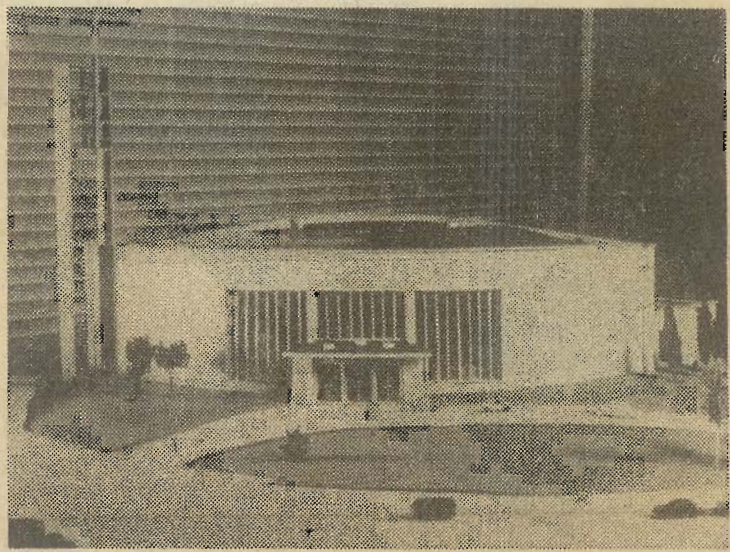
P. S.

G.N.A. 5/10/67

De gotische kerk van de H. H. Anna en Joachim met haar kleintorentje. Van het eerder monumentale bouwwerk geraakten slechts twee derden voltooid. Weldra behoort dit enig overblijvende gebouw van het oude Sint-Anneke voorgoed tot het verleden.

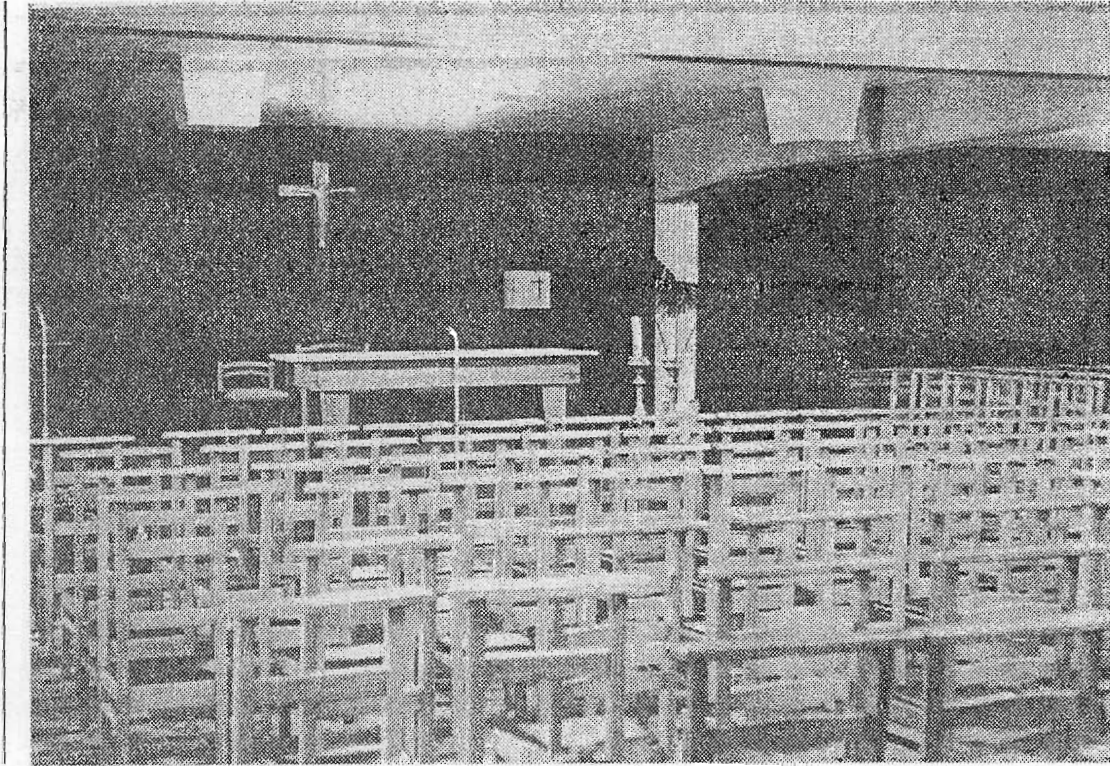

De maquette van de nieuwe kerk der St.-Annaparochie. Het complex, ontworpen door Jos Ritzen, wordt op dezelfde plaats opgericht — maar dan op een aanzienlijk hoger niveau — als de bestaande parochiekerk.

Sint-Hammakerk
G.V.A. 28-29/10/67

ZATERDAG 28 EN ZONDAG 29 OKTOBER 1967

Dit wordt dan de tijdelijke kerk van de Sint-Annaparochie: de kelder van het Imelda-instituut aan de Lode Zielenslaan. De leerlingen van het instituut zorgden voor de verhuis, zodat alles in een minimum van tijd kon klaar komen. Ook in deze kerk zal er geen overvloed van plaats zijn. Toch werd het een stemmige en fraai ingerichte ruimte en over een paar jaren zal ook deze noodoplossing tot het verleden behoren.